

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A
Anul școlar 2019 - 2020

Probă scrisă
Limba și literatura maghiară maternă

Test 34

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul efectiv de lucru este de 2 ore.**

SUBIECTUL I

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A kisinas elképzelte, ahogy Isten a Vashegyből kiszakít egy jókora tömböt, vörösre izzítja és kikalapálja belőle Szűcs Lajost. Így már érthető, hogy cingár ember létére hogy fér meg benne ennyi erő. Vasból van.

A mester azonban, úgy látszik, nem vette dicséretnek az idegen szavait, mert még feszesebb lett.

– Mivel szolgálhatok az úrnak? – kérdezte kurtán.

– Na jó – böffent a bálgúnár –, patkolja meg a lovamat.

Szűcs Lajos kitérte a kétszárnyú faajtót, amely akkorára volt méretezve, hogy a vasalni való szekeret be lehessen tolni rajta a műhelybe. Lópatkoláshoz ugyan fölösleges volt kinyitni, de úgy látszik, a mester nagyobb légteret akart. Vagy a kénzsigot érezte túl erősnek.

Már ajtónyitás közben szemrevételezte a lovat, és egy kicsit meghökkent tőle. Elsőre nem is tudta, hogy mi a lóban az ijesztő. Hogy ilyen nagy monstrum? Hogy szénfekete? Vagy a feketeségből kivillogó szeme fehérje? Vagy az, hogy sunyít? Ha a ló ellenségesen hátracsapja mind a két fülét, azt hívták Rácpácegreesen sunyításnak. Ebből lehetett látni, hogy a ló rossz természetű. Ez rossz természetű volt, semmi kétség.

Ekkorra már gyűlni kezdett a nézőközönség is. A pusztaiak – honnan, honnan nem – megtudták, hogy valami készül a méhelben, és összesereglettek, tisztelettudó, nagy kört alkotva a sunyító fekete ló körül, szívükben nagy bizodalommal a mester iránt, aki jelenlétüktől rögtön nagyobb bátorságra kapott, nem érdekelte már, hogy mitől ijesztő a nagy, fekete ló, leemelt a szögről egy félkész patkót, fölizzította – nyekegett a böhmő fújtató, a két vaspofa között sisegett a szél –, és az izzó patkóval elindult kifelé, hogy a ló patájához mérje, tágtítani kell-e, vagy szűkíteni.

– Ezt akarja ráverni? – kérdezte fitymálóan az idegen.

– Ezt hát. Nem azt mondta, hogy patkoljam meg?

Erre az idegen, se szó, se beszéd, odalépett a mesterhez, pusztá kézzel kivette az izzó patkót a fogó pofái közül, és egyetlen mozdulattal úgy összegyúrta, mintha nem is vasból, hanem nyers téasztából volna. A csúffá tett patkót odahajította Szűcs Lajos lába elé.

– Az én lovamnak rendes patkót csináljon!

Olyan csönd lett, amilyen Rácpácegrees főnnállása óta még soha. Hallani lehetett a kisinas szívdobbanását. Azért dobbant akkorát a kisinas szíve, mert most értette meg, mitől furcsa ennek az embernek a lába. Meg a ló! Hát persze! Még egyszer odapillantott, hogy biztos legyen a dolgában. Biztos lehetett. A ló füle mögött két szarvacska meredt az égnek. Nem nagyobb egyik sem, mint egy hüvelykujj körmös vége, de szarv. És az idegen lába! Nem láb az, pata!

Odasüdürgött sóbálványként álló mesteréhez, s a nadrágja száránál fogva húzni kezdte befelé.

- *Ne ráncigálj, az apád nemjóját – morrant mérgesen a mester, de azért engedelmesen megindult a műhelybe.*
– *Gépész úr – súgta odabent a gyerek –, ez az ördög!*
– *Azt hiszed, nekem nincs szemem? – súgta vissza Szűcs Lajos, és elkiáltotta magát:*
– *Nyomd azt a fűjtatót!*

(Lázár Ervin: A kovács. Részlet)

1. Mutasd be 5–6 mondatban a kovácsműhelybe betérő személyt! 5 pont
2. Miért különleges a műhelybe betérő személy lova? Sorold fel öt tulajdonságát! 5 pont
3. Melyik szereplőre vonatkoznak a következő kifejezések? Társítsd a két oszlop elemeit!
a) a bálgúnár	1) Szűcs Lajosra vonatkozik
b) a gyerek	2) Szűcs Lajos segédjére vonatkozik
c) cingár ember	3) A műhelybe betérő személyre vonatkozik
d) az idegen	
e) az ördög	
- 5 pont
4. Írj ki a szövegből:
- egy T+T+R alakú szót;
 - egy T+R alakú szót;
 - egy felkiáltó mondatot;
 - egy felszólító mondatot;
 - egy tárgyias szószerkezetet!
5. Elemezd a következő egyszerű mondatot, és készítsd el az ágrajzát! 5 pont
- Az én lovamnak rendes patkót csináljon!*
6. Nevezd meg a következő részletben aláhúzott szavak szófaját!
- *Gépész úr – súgta odabent a gyerek –, ez az ördög!*
– *Azt hiszed, nekem nincs szemem? – súgta vissza Szűcs Lajos, és elkiáltotta magát:*
– *Nyomd azt a fűjtatót!*
- 5 pont
7. Írd meg a történet csattanószerű, váratlan befejezését 10–15 mondatban! 15 pont

SUBIECTUL al II-lea

45 puncte

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, válaszolj a hozzá kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

Fáy Béla-kastély és arborétum

A Piskivel egybenőtt Dédács arborétuma az ország egyik legértékesebb, feltehetően a legrégebbi és legfestőibb egzotikus fa- és cserjegyűjteménye. A napjainkban nemzeti parkművészeti műemlékként számon tartott arborétum a Maros-völgyében, Dévától 10 km-re található, 200 m tengerszint feletti magasságban, mintegy 70 ha területen.

Dédács, régebbi nevén Dédácsfalva (románul Biscaria) egykor önálló település volt, amely a 19. században, amikor Piskitelep (románul Simeria) vasúti csomópont lett teljesen egybeolvadt a kisvárossal, olyannyira, hogy az egykori Dédácsra egyetlen utcanév emlékeztet (str. Biscaria utca).

Az eredetileg 1700 körül épített, klasszicista stílusú Gyulay-kastély (HD-II-A-B-03448.01) közvetlenül az arborétum főbejáratánál, a város felőli fronton található... Az arborétumot gr. Gyulay Ferenc, Várad alkapitánya, I. Rákóczy György híres generálisa alapította, első írásos említése 1763-ból való. A Gyulayakat követően az 1800-as években a birtok a Marosnémetiben lakó ozsdolai gr. Kuun család tulajdonába került. Gr. Kuun Géza, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökét követően a birtok leányágon öröklődött: Kuun Irmát Fáy Béla, az Akadémia levelező tagja vette feleségül, az ő idejében kezdődött az arborétum szakszerű kialakítása. A gyermektelen Fáy a birtokot és teljes vagyonát sógora, Móriássy Andor leánygyermekére hagyta. Ella sosem ment férjhez, Klementinát Ócskay István vette nőül, aki nagy hozzáértéssel fejlesztette tovább az arborétumot 1949. március 1-ig, amikor a

családot kényszerlakhelyre hurcolták Marosvásárhelyre. A 1949-es államosítás után a park a piskitelepi Erdőkerületi Hatóság tulajdonába került, 1952 után Kísérleti Erdőterületté nyilvánították. 1954-ben a dendrológiai park teljes állományát a piskitelepi Kutatási és Kísérleti Erdészeti Állomás kapta meg, később a Természeti Emlékvédelmi Bizottság javaslatára a park dendrológiai természetvédelmi műemlékként a törvény védelme alá került.

1816 nyarán jeles vendége volt a kastélynak és arborétumnak, a neves költő Kazinczy Ferenc, aki gr. Gyulay Ferenc meglátogatására utazott Erdélybe. Kazinczy Kassán, Török Lajos tanfelügyelő, későbbi apósa segédjeként ismerkedett meg Gyulaynéval, és az ő meghívására érkezett Zseni lánya társaságában a marosnémeti és dédácsi Gyulay-birtokra, ahol lehetősége nyílt megismerkedni Hunyad megye előkelőségeivel. Négyheti itt-tartózkodásának élményeit Erdélyi levelek című művében örökítette meg, ezzel egyidőben megfogalmazta azon igényét, hogy látogatásának maradjon emléke: „E hely legyen enyém mikor én már nem leszek, s mutassák a helyet ahol járánk, a Maros szélén s a fekete szilas dombjai alatt ezt mondván, nem lehet minden érdem nélkül kit e jók szerettenek.” Sőt, megrajzolta a felállítandó emlékre vésendő lepke és lant rajzát is, valamint megfogalmazta az emlékműre kerülő feliratot. A „szent öreg” vágya 1881. szeptember 25-én valósult meg, amikor gr. Kuun Géza és nővére, Fáy Béláné, gr. Kuun Irma, a birtok akkori tulajdonosa a Hunyad megyei Történelmi és Régészeti Tárulat képviselőivel fényes Kazinczy-ünnepélyt szervezett, ekkor avatták fel a Kazinczy által rendkívül kedvelt szilfák árnyékában az emlékoszlopot. A kőoszlop felirata: KAZINCZY FERENC KEDVENC HELYE, 1816. Az oszlop tetejére elhelyezett kehely sajnos ma már nem létezik, mint ahogy az emlékoszlophoz vezető régi út sem.

Az arborétum 50 parcellája mintegy 2000 növényrendszertani alakot tartalmaz, a faiskolákban akklimatizációs kísérletekkel és az értékes fafajok szaporításával foglalkoznak. A park legkiemelkedőbb teljesítménye a nagyszámú egzotikus cserje és nemes fa honosítása, az itteni éghajlathoz való szoktatása. A kapun belépve, a kastély északi oldalán egy déli ostorfa (*Celtis australis*) látható, a kerítéstől az épület felé nehéz szagú boróka (*Juniperus sabina*) kúszik, mindkét kapu közelében nagy bókóló aranyfa (*Forsythia suspensa*) bokrok találhatók...

(in. Gáspár-Barra Réka, Gáspár-Barra Szilárd, Kun-Gazda Gergely: Hunyad Megyei Magyar Értéktár, Corvin Kiadó, Déva, 2019., részlet)

1. Fogalmazd meg egy mondatban, miről szól a szöveg! 5 pont
2. Mekkora területen fekszik az arborétum? 5 pont
3. Melyik jeles költő járt az arborétumban? Írd ki a hozzá kapcsolódó információt a szövegből! 5 pont
4. Ki alapította az arborétumot? Írd ki a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét! 5 pont
 - a. Kuun Géza
 - b. Gyulay Ferenc
 - c. I. Rákóczi Ferenc
 - d. Fáy Béla
5. Kiknek a tulajdonában volt az arborétum a történelem folyamán? Állítsd őket időrendi sorrendbe! 5 pont
 - a. Fáy Béla
 - b. Ócskay István
 - c. Gyulay Ferenc
 - d. Kuun Géza
6. Írd ki a vizsgalapra a Kazinczy kőoszlopon olvasható mondatot! 5 pont
7. Mi adja az arborétum egyediségét? 5 pont
8. Melyek IGAZak és melyek HAMISak az alábbi állítások közül? 5 pont
 - a. A kastély klasszicista stílusban épült.
 - b. Fáy Béla gyermektelensége miatt sógora, Máriássy Andor leánygyermekére hagyta a birtokot.

c. Kazinczy Ferenc Hunyad megyében töltött élményeit *Erdélyi levelek* című művében örökítette meg.

d. A Kazinczy kőoszlopon lepke és lant van vésve.

e. Az arborétum az Olt völgyében található. 5 pont

9. Volna kedved ellátogatni az arborétumba? Fejtsd ki véleményedet 4–5 mondatban! 5 pont